

Migratie

Ik vertrek - Zij vertrokken

2 HAVO-VWO

Leerdoelen

Na deze les...

- kun je redenen voor migratie noemen;
- kun je uitleggen wat push- en pullfactoren zijn;
- kun je enkele begrippen noemen die te maken hebben met migratie;
- kun je kerncijfers over de bevolking opzoeken in StatLine van CBS;
- kun je een globale beschrijving geven van vijf eeuwen migratie;
- kun je kritisch naar grafieken kijken en je bent ervan bewust dat cijfers en grafieken soms verkeerd kunnen worden geïnterpreteerd;
- kun je het geleerde gebruiken in een verwerkingsopdracht.

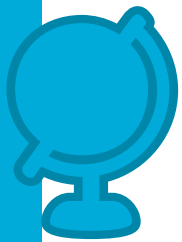
Colofon

Deze lessen zijn gemaakt in opdracht van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).
Realisatie: Codename Future: www.codenamefuture.nl

Migratie

Ik vertrek - Zij vertrokken

Migratie

In de klassikale inleiding heb je voorbeelden gezien van mensen die naar een ander land zijn gemigreerd. Migratie is verhuizen. Als je Nederland binnenkomt ben je een immigrant. Als je het land uitgaat ben je een emigrant. Mensen hebben verschillende redenen om te migreren.

Filmpje over Obaida uit Syrië niet gezien? [Bekijk het dan hier:](#)

<http://jeugdjournaal.nl/artikel/674346-obaida-10-uit-syrie-vlucht-naar-nederland.html>

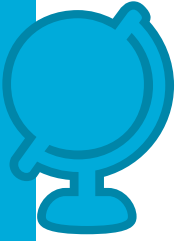
1. Welke redenen om te migreren zag je in het filmpje?

2. Obaida kwam van Syrië naar Nederland. Is hij vanuit Nederland gezien een immigrant of een emigrant?

Bekijk het videofragment

Hier ben ik thuis <https://www.youtube.com/watch?v=yeg0uF78Xw4#t=22>.

3. Welke redenen voor migratie zag je in deze film?

Ik vertrek

Ik vertrek is een televisieprogramma waarbij Nederlanders hun geluk gaan beproeven in het buitenland.

Bekijk op de site van *Ik vertrek* <http://www.avrotros.nl/ikvertrek/home> de beschrijving van enkele afleveringen.

4. Gaat dit programma vooral over Nederlandse immigranten of emigranten? Leg uit.

5. Noem vier redenen die de deelnemers van het programma hebben om uit Nederland te emigreren.

Push en pull

Immigratie en emigratie zijn van alle tijden. Mensen vertrekken op zoek naar een betere baan, vanwege oorlog, om de armoede of het klimaat te ontvluchten.

De redenen waarom mensen vertrekken noem je *duwende krachten* (**pushfactoren**).

De reden waarom mensen ergens naartoe trekken noem je *trekkende krachten* (**pullfactoren**).

6. Zet in het juiste rijtje. Knip en plak of schrijf de onderstaande push en pull factoren in de juiste vakjes.

Oorlog – Klimaat – Armoede – Ruimte – Werk – Geloofsvervolging.

Pushfactoren	Pullfactoren

Bevolkingsgroepen in Nederland

Net als de Nederlanders uit *Ik vertrek* zijn er mensen uit andere landen die naar Nederland komen voor werk of een beter leven. Deze migratie is van alle tijden.

Mensen van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren noem je allochtoon. Kinderen van immigranten die in Nederland geboren worden, noem je ook nog allochtoon. Als allebei je ouders in Nederland zijn geboren ben je autochtoon. Op het nieuws en in de statistieken wordt daarnaast vaak gebruik gemaakt van de term westerse en niet-westerse allochtonen. Westerse allochtonen komen uit Europa, Noord-Amerika, Indonesië, Japan of Oceanië. Niet-westerse allochtonen komen uit Afrika, Latijns-Amerika of Azië (inclusief Turkije). Als een moeder en vader in verschillende landen zijn geboren wordt er uitgegaan van het geboorteland van de moeder.

Soms is er kritiek op de terminologie 'allochtoon' en 'autochtoon'. Het kan erop lijken dat mensen niet gelijkwaardig worden behandeld of benoemd. Ook is er de vraag of allochtonen zich wel 'verbonden' genoeg voelen met Nederland. Dit 'onderscheid' is overigens niet iets nieuws. Al in de 16e eeuw werd er in Nederland gesproken van 'ingeboren Hollanders' en 'bijwoners'.

Je kunt je daarom afvragen waarom niet iedereen gewoon 'Nederlander' wordt genoemd. Een antwoord daarop kan je vinden binnen onderzoek. Als je gegevens wil opzoeken en vergelijken is het belangrijk dat je goed kunt kijken of bijvoorbeeld een achterstand of juist voorsprong komt door een bepaalde afkomst. De overheid, scholen en instanties kunnen dan beter helpen bij het aanpakken van deze mogelijke problemen. Toch blijft het de vraag of het vermelden van afkomst belangrijk is in bijvoorbeeld nieuwsberichten.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) houdt allerlei ontwikkelingen in Nederland precies bij. Ze verzamelen gegevens en zetten de getallen in een database. Met behulp van de getallen in de database kun je statistieken en grafieken maken. Ook jij kunt vrij gemakkelijk de gegevens in de database raadplegen.

7. Bedenk waarom CBS bij onderzoek gebruik maakt van de begrippen allochtoon en autochtoon.

8. Leg uit wat jij vindt van het gebruik van de begrippen allochtoon en autochtoon.

Hoeveel allochtonen wonen er nu precies in Nederland?

Zoek met behulp van StatLine uit hoeveel allochtonen er in Nederland zijn. Gebruik het stappenplan hieronder.

Stappenplan StatLine

Onderzoeksvraag: Hoeveel allochtonen zijn er in Nederland?

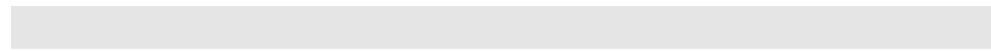
Ga naar <http://statline.cbs.nl/Statweb/>

Klik op: *Zoek op thema*. Klik dan op: *Bevolking*. Daarna op: *Bevolking; Kerncijfers*. Daarna op: *Bevolking naar herkomstgroepering*.

The screenshot shows the StatLine website interface. At the top left is the CBS logo and the text 'Centraal Bureau voor de Statistiek'. Below this is the 'StatLine' header with a search bar containing 'zoek op trefwoord' and buttons for 'thema' and 'kaart'. The main heading is 'Bevolking; kerncijfers' with a subtext 'Totaal aantal geselecteerde cellen: 0'. Below the heading are two tabs: 'Onderwerpen (0/69)' and 'Perioden (0/66)'. Under the 'Onderwerpen' tab, a list of categories is shown with expandable icons (folders) and checkboxes. The categories are: 'Bevolking naar geslacht', 'Bevolking naar burgerlijke staat', 'Bevolking naar leeftijd (op 1 januari)', 'Bevolking naar herkomstgroepering', 'Particuliere huishoudens', 'Personen in institutionele huishoudens', 'Bevolkingsgroei', and 'Bevolkingsdichtheid'. A blue arrow points to the 'Bevolking naar herkomstgroepering' category.

Klik op: *Allochtoon: eerste- en tweedegeratie*.

Je ziet nieuwe keuzes verschijnen aan de rechterkant. Kies: *Totaal Allochtonen*. Zet daarna het vinkje bovenaan zodat alle kolommen worden geselecteerd.

☐ Allochtoon: eerste- en tw...	☒ Totaal allochtoon
☒ Totaal allochtoon	☒ Allochtoon
☐ Eerstegeratieallochtoon	☒ Allochtoon, relatief
☐ Tweedegeratieallochtoon	☒ Westers
	☐ Niet-westers

Klik nu op: [→ Toon gegevens](#)

Beantwoord met behulp van StatLine de volgende vragen:

9. Het totaal aantal allochtonen in Nederland in 2015 is:

10. Hoeveel procent van de totale bevolking in 2015 is allochtoon?

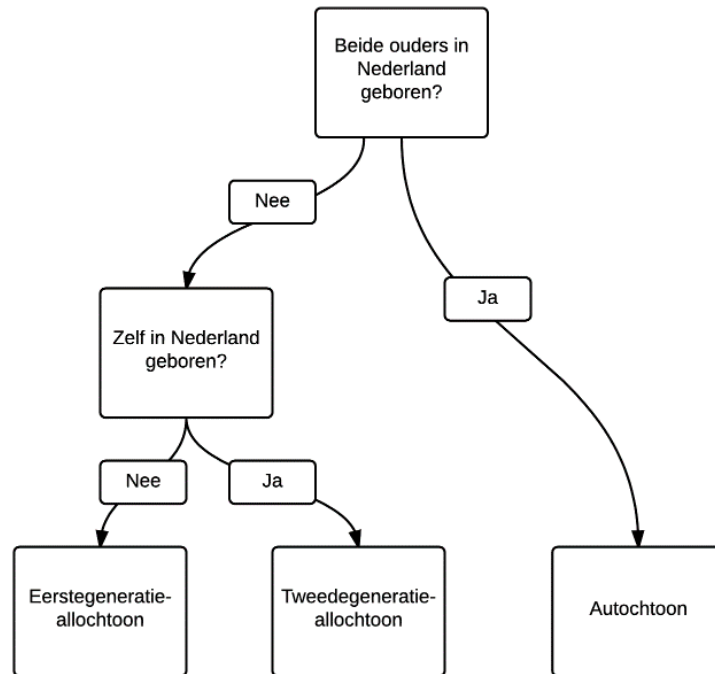
11. Het aantal niet-westerse allochtonen in 2015 is:

12. Wat is volgens deze tabel de grootste groep niet-westerse allochtonen?

13. Geef een voorbeeld van een land waaruit westerse allochtonen komen.

Allochtoon of autochtoon?

Je bent autochtoon als je ouders in Nederland zijn geboren. Hoe schuiven generaties op van allochtoon naar autochtoon of van allochtoon naar autochtoon? Het onderstaand schema geeft daar antwoord op.

14. Ben jij allochtoon of autochtoon?

15. Als je allochtoon bent, van welke generatie ben je dan?

16. Als je allochtoon bent, ben jij westers of niet-westers allochtoon?

Vijf eeuwen migratie

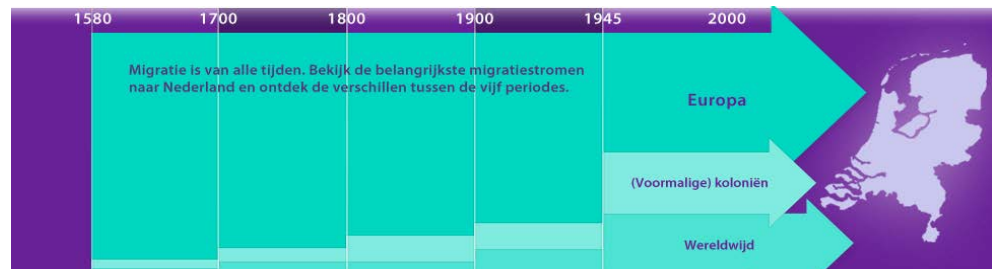

Bron: [Wikipedia](#).

De reden om je land te verlaten is niet altijd even vrolijk, maar migratie is van alle tijden. Ben jij een autochtoon? De kans is groot dat jouw voorouders ooit uit een ander land naar Nederland zijn gekomen. Uit onderzoek blijkt dat 98% van alle autochtone Nederlanders verre voorouders heeft die ooit vanuit het buitenland naar Nederland trokken.

17. Indien jij autochtoon bent: Denk jij dat je (verre) voorouders uit het buitenland komen? Waarom denk je dat?

Ga naar de website www.vijfeeuwenmigratie.nl. Klik op *Periode*.

Klik op het eerste vak. Je krijgt een scherm met tekst. Klik onderaan de tekst op *lees meer*. Je komt nu in dit scherm:

Je ziet dat ook vijf eeuwen geleden al grote groepen uit het buitenland naar Nederland trokken.

18. Kijk naar de kopjes op de webpagina. Welke twee motieven voor migratie zie je terug tijdens deze periode?

- economische motieven
- politieke motieven
- godsdienstige motieven
- persoonlijke motieven

Arbeidsmigranten

We schuiven van de eerste periode naar de laatste periode die beschreven wordt op www.vijf eeuwen migratie.nl. Klik weer op *periode*. Klik op het laatste vak. Je krijgt weer een scherm met tekst. Lees de tekst.

19. Bekijk de laatste periode. Wat was een belangrijke reden voor een groei van de migratie in deze periode?

Klik onderaan de tekst op meer. Je komt nu in dit scherm:

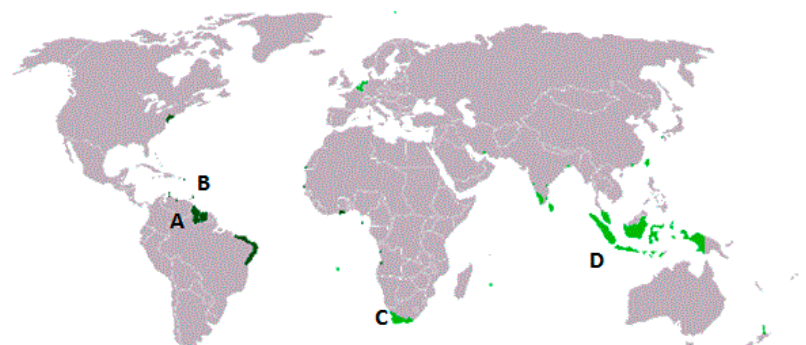

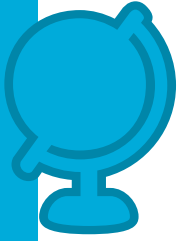
20. Vul onderstaande tabel aan door de pagina Migratie naar Nederland 1945-heden goed te bekijken. Kies uit Italië, Filipijnen, Marokko, Turkije en Oostenrijk.

Gastarbeiders kwamen uit:	Dienstbodes kwamen bij voorbeeld uit:	Mijnwerkers kwamen bijvoorbeeld uit
Spanje	Duitsland	
Italië	Brazilië	

Migranten uit kolonies

Als je kijkt naar de laatste periode op www.vijfeeuwenmigratie.nl zie je dat niet alleen arbeidsmigranten in deze periode naar Nederland kwamen. Ook grote groepen migranten uit de voormalige kolonies kwamen naar Nederland. Je ziet hieronder een kaart met de gebieden die ooit een (gedeeltelijke) kolonie van Nederland zijn geweest. Bij enkele van deze gebieden staat een letter.

21. Zet de juiste letter achter de naam van de vroegere kolonie.

Indonesië	
Suriname	
Zuid-Afrika	
Nederlandse Antillen	

22. Wat is een kolonie?

23. Kom jij of je ouders uit één van de bovenstaande landen? Zitten er in jouw klas medeleerlingen waarvan hun ouders uit de bovengenoemde landen komen? Zo ja, wie en uit welke landen?

24. Stel, je wilt weten hoeveel migranten er vanaf 1945 uit de voormalige Nederlandse koloniën kwamen. Hoe kan je dit vinden via StatLine van CBS?

Vluchtelingstromen vanaf 1990

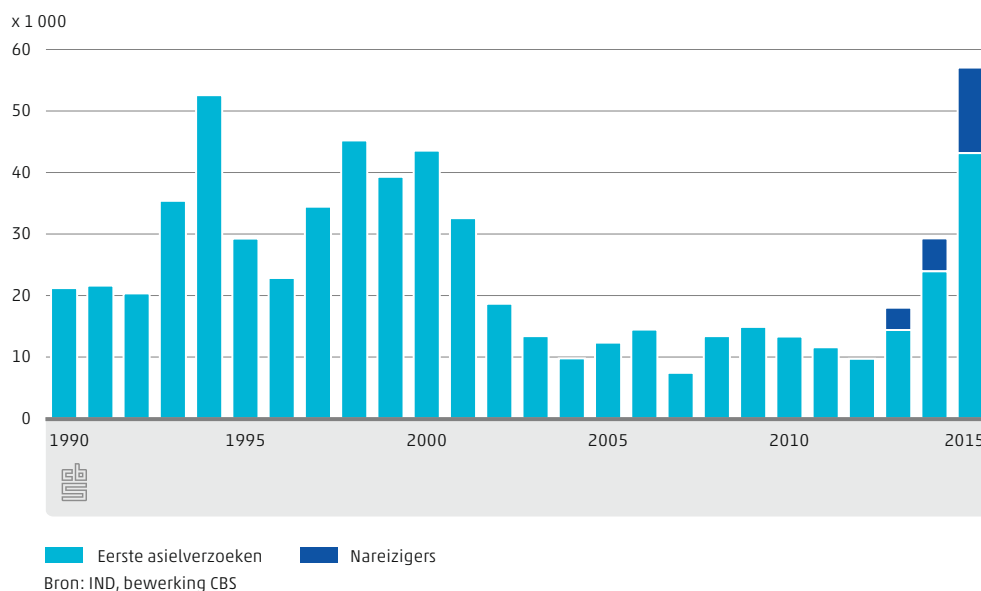
Vanaf de jaren negentig kwamen er twee grote stromen vluchtelingen op gang. De Berlijnse muur viel en in het voormalige Joegoslavië brak een grote oorlog uit.

Bron: [UN Photo](#).

In 1994 was er een piek in de vluchtelingenstroom:

Asielzoekers en nareizigers

25. Hoeveel asielzoekers meldden zich in 1994 in Nederland?

Asielaanvragen

Na de jaren 90 werd het iets rustiger qua vluchtelingenstromen. Maar vanaf 2013 steeg het aantal vluchtelingen door diverse conflicten in de wereld. Volgens de gegevens van CBS vroegen in 2015 bijna 57 duizend mensen asiel aan in Nederland. Dit is twee keer zoveel als in 2014 en het hoogste aantal sinds 2002.

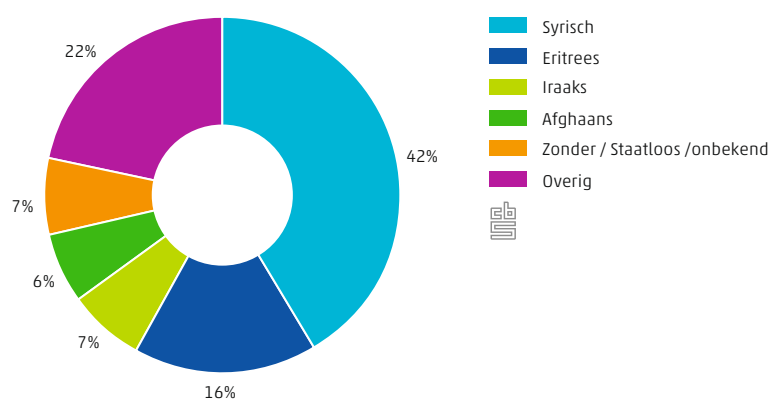

Bron: Flickr.

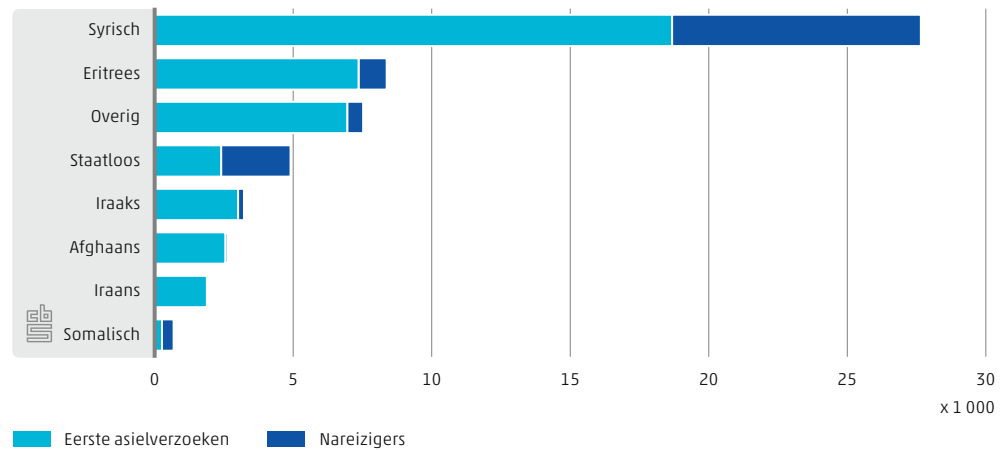
26. Is het aantal asielaanvragen in 2015 meer of minder dan het niveau in de jaren '90 van de vorige eeuw?

Hieronder staan twee grafieken waar je het aantal asielverzoeken ziet naar nationaliteit in 2015 in Nederland.

Nationaliteit van asielzoekers en nareizigers

Nationaliteit van asielzoekers en nareizigers, 2015

Bron: IND, bewerking CBS

27. Uit welk land kwamen de meeste asielverzoeken voor Nederland in 2015?

28. Hoeveel vluchtelingen kwamen er uit Syrië naar Nederland in 2015?

Worden grafieken altijd goed uitgelegd?

CBS verzamelt vooral cijfers en verwerkt die in tabellen en grafieken. CBS verbindt geen mening aan de cijfers. Nieuwsmedia, politici en wetenschappers gebruiken de data van CBS om verschijnselen te begrijpen.

In het volgende bericht verwijst De Telegraaf bijvoorbeeld naar cijfers van CBS:

De Telegraaf BINNENLAND

Nieuws | Privé | Telesport | DFT | Vrouw | Uitgaan | Reizen | Varen | Autovisie | Digitaal | Premium | Binnenland | Buitenland | Opmerkelijk | Horoscoop | TV | Specials | Weer

Home » Binnenland

Deel op FB 794 | Tweet | G+ 0

ma 16 nov 2015, 06:46 | lees voor

Meer asielaanvragen dan ooit in een maand

DEN HAAG - In oktober hebben asielzoekers en nareizende familieleden bijna 12.000 asielaanvragen gedaan. Dat is meer dan ooit in een maand. Dat blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In september kwam het aantal uit op 8400.

In totaal ging het in oktober om 11.700 asielzoekers en nareizigers. Het aantal eerste asielverzoeken nam opnieuw sterk toe, tot 10.000.

Van de in oktober geregistreerde asielzoekers kwamen er 6400 uit Syrië. Het aantal Syrische nareizigers was net als in september 1200. De instroom van Iraakse asielzoekers is verder toegenomen: tot iets meer dan duizend.

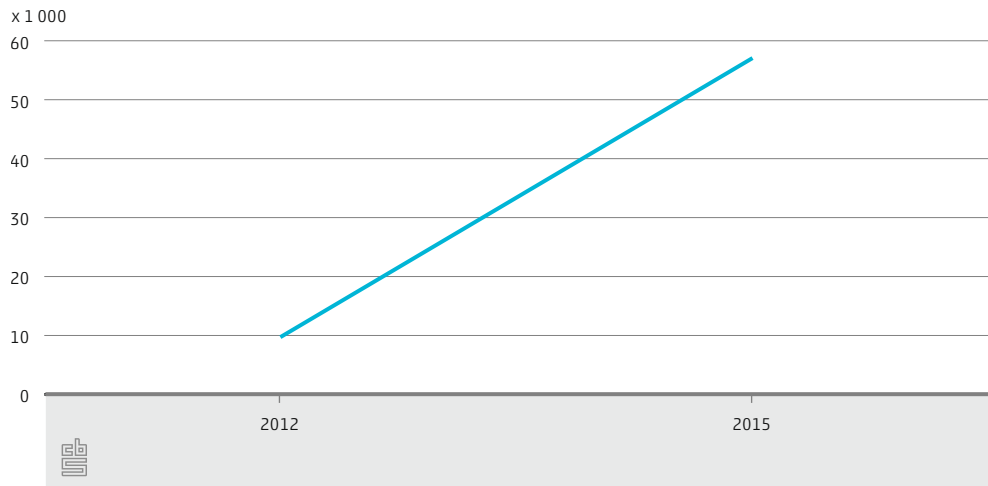
29. Welk gevoel roept de kop 'Meer asielaanvragen dan ooit in een maand' op?

CBS zou zo'n kop niet snel boven zijn rapport zetten. 'Meer dan ooit' klinkt namelijk heel stellig, maar is erg betrekkelijk. Als je kijkt naar grafieken en statistieken moet je jezelf een aantal vragen stellen:

- Wat zegt een grafiek?
- Over welke periode gaat het?
- Welk beginpunt is gekozen?
- Welk eindpunt?

Je ziet hieronder grafieken met dezelfde informatie. Echter is elke keer een ander start- en eindpunt gekozen.

Grafiek 1: Aantal asielaanvragen in Nederland

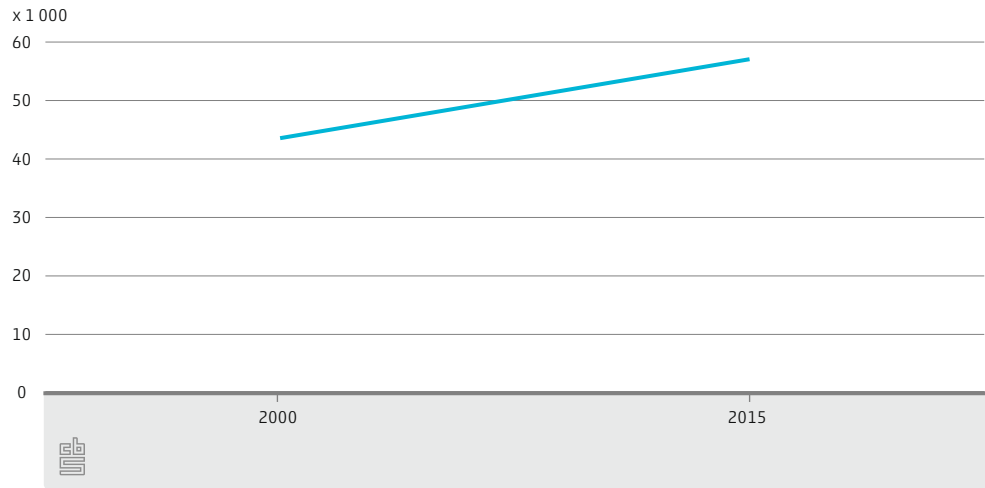
30. Wat valt je op als je naar de lijn in grafiek 1 kijkt?

31. Wat zegt deze grafiek?

- Het aantal asielaanvragen is tussen 2012 en 2015 gestegen.
- Het aantal asielaanvragen is tussen 2012 en 2015 sterk gestegen.

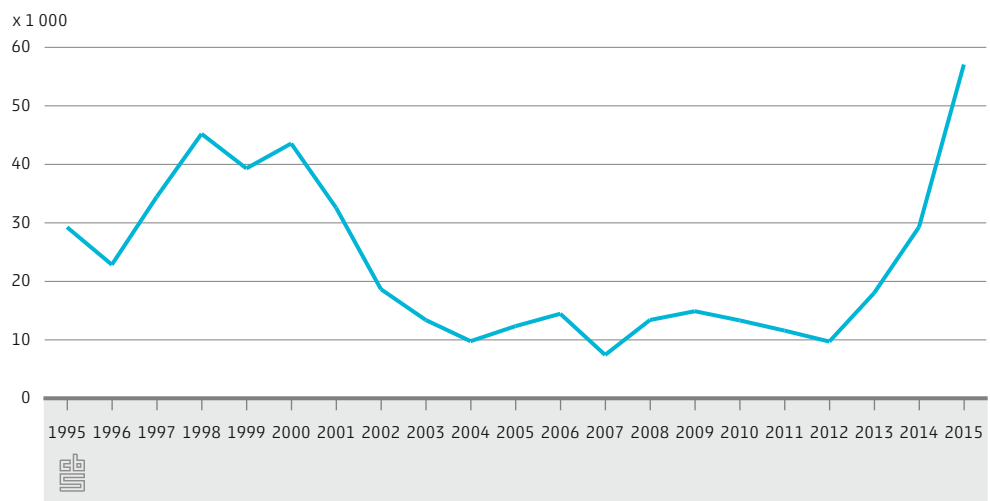
Grafiek 2: Aantal asielaanvragen in Nederland

Grafiek 2 gebruikt dezelfde database maar gaat over een langere periode.

32. Wat is het verschil tussen grafiek 1 en 2?

Grafiek 3: Aantal asielaanvragen in Nederland

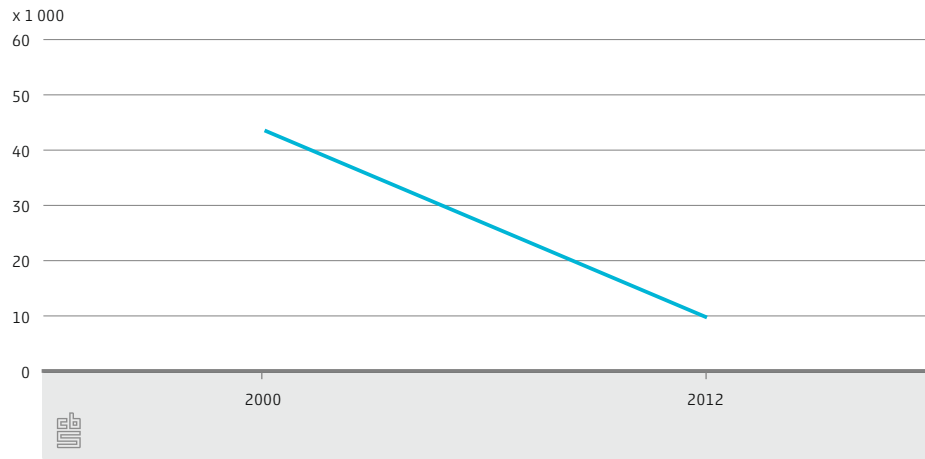

Ook bij grafiek 3 zie je de stijging die grafiek 1 liet zien. Echter zie je dat een dergelijke stijging in de jaren 90 ook voorkwam.

33. Wat kun je hieruit leren?

- Dat je voorzichtig moet zijn met uitspraken als 'meer dan ooit'.
- Dat grafieken niet altijd de waarheid spreken.

Grafiek 4: Aantal asielaanvragen in Nederland

Bij grafiek 4 is gebruik gemaakt van dezelfde cijfers als bij de vorige grafieken.

34. Hoe kan het dat de lijn in deze grafiek naar beneden gaat?

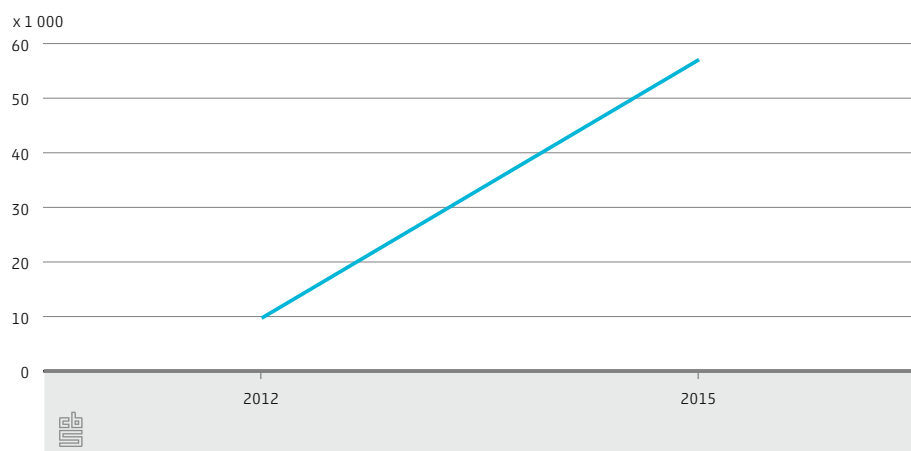
Je ziet hieronder vier krantenkoppen en drie grafieken.

- A. 'Recordhoogte asielaanvragen bereikt in Nederland'
- B. 'Schrikbarende toename asielaanvragen in Nederland'
- C. 'Asielaanvragen in 2016 stijgen tot voorbij niveau jaren 90'
- D. 'Sterke daling asielaanvragen vanaf 2000'

35. Welke krantenkop zou er bij deze grafieken kunnen staan?

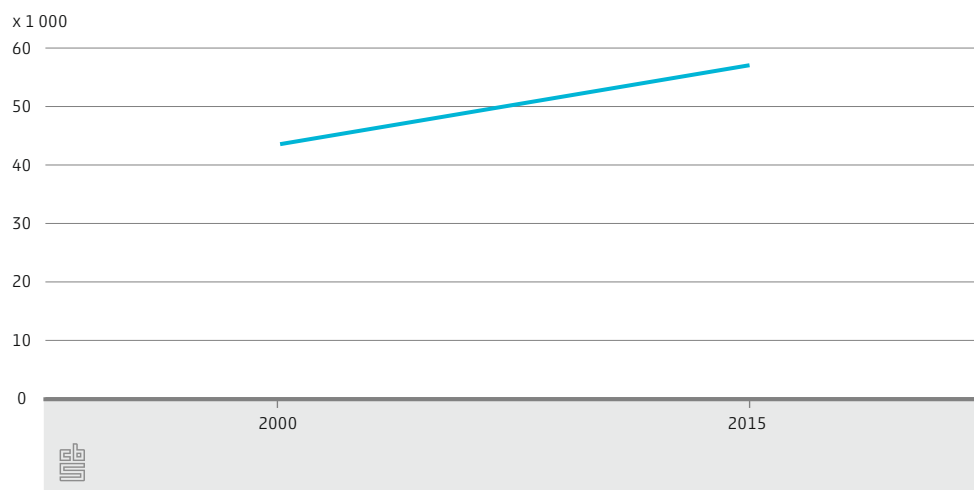
Discussieer er ook met je buurman/vrouw over waarom je die krantenkop kiest. Denk aan wat je net geleerd hebt bij 'Worden grafieken altijd goed uitgelegd?'.

Grafiek 1: Aantal asielaanvragen in Nederland

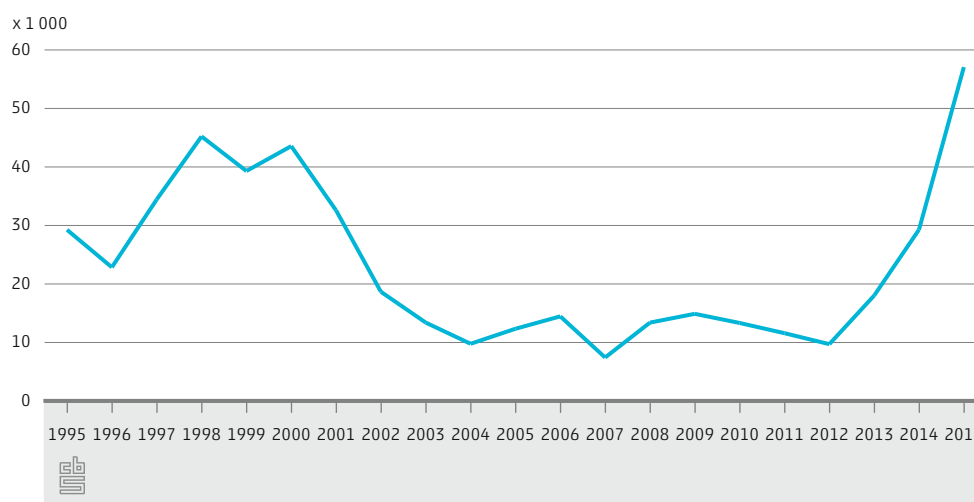

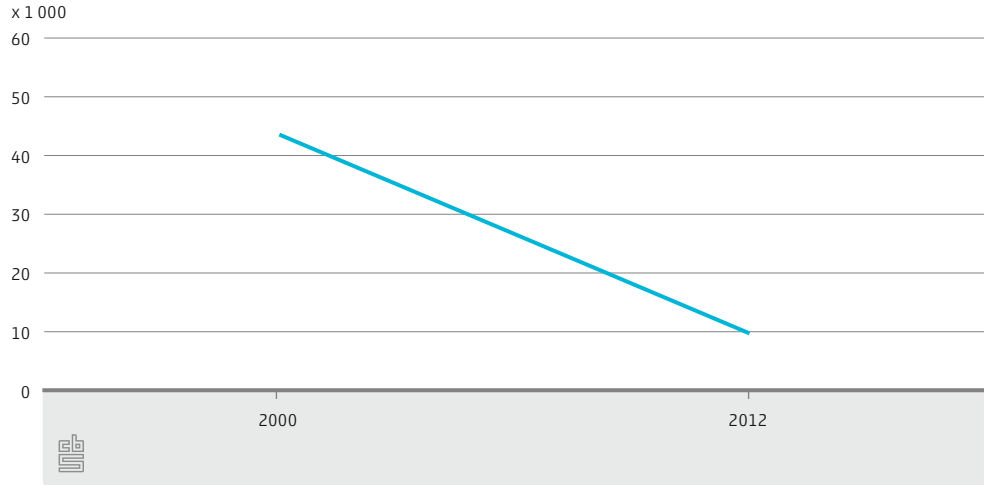
Grafiek 2: Aantal asielaanvragen in Nederland

Grafiek 3: Aantal asielaanvragen in Nederland

Grafiek 4: Aantal asielaanvragen in Nederland

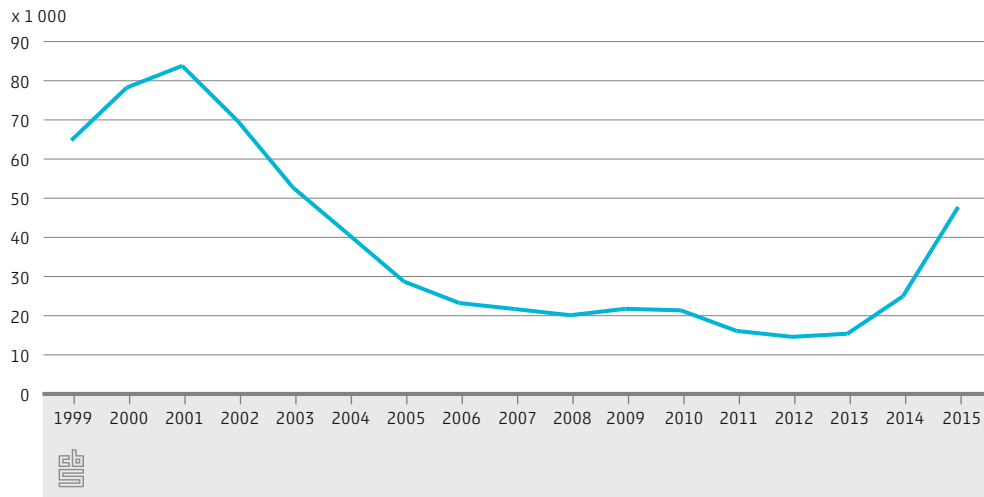

36. Bedenk nu zelf: welke krantenkop zou bij deze grafiek kunnen staan?

Er is bij de grafieken natuurlijk niet altijd sprake van 'liegen' met grafieken. Er worden namelijk wel werkelijke gegevens gebruikt maar de manier waarop het wordt weergegeven kan een bepaalde indruk wekken of verwachting oproepen.

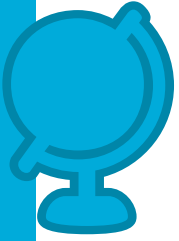
Je ziet hieronder het aantal asielzoekers in de opvang in Nederland.

Asielzoekers in opvang

Bron: COA

37. Wat valt op aan deze grafiek als je kijkt naar jaartal 2000 en 2015?

Als je kijkt naar de figuur zie je dat het aantal asielzoekers de laatste jaren in de opvang een stuk lager is dan rond 2000. Een van de oorzaken is dat veel asielaanvragen momenteel worden afgewezen (in 2014 werd gemiddeld 33 procent van de asielaanvragen afgewezen. Bron: Eurostat).

38. Wat zou een andere reden kunnen zijn?

Begrippen over integratie en migratie

Als het gaat om de komst van migranten naar ons land worden er in het nieuws vaak moeilijke woorden gebruikt. In deze les ben je al een aantal begrippen tegengekomen. Andere woorden die je vaak hoort staan hieronder. Zoek uit met behulp van je aardrijkskundeboek en/of deze bron (<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/begrippen/default.htm>) wat de woorden betekenen. Zorg dat je de begrippen begrijpt, want ze zijn belangrijk bij het vervolg van deze lessen.

39. Knip en plak of schrijf de uitleg bij het juiste begrip.

Arbeidsmigratie		Je aanpassen aan het land waar je gaat wonen.
Autochtoon		De taal en de gewoontes van een land aanleren.
Allochtoon		Allochtoon met als herkomst een van de landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië.
Asielzoeker		Persoon die in Nederland is geboren en van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.
Assimilatie		Verhuizen voor werk
Inburgeren		Je geheel aanpassen aan de normen en waarden in een land. Zoveel dat je eigen cultuur voor een groot gedeelte verdwijnt.
Integratie		Persoon die in het buitenland is geboren en van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren.
Niet-westers		Persoon van wie een of beide ouders in het buitenland is geboren.
Vluchteling		Persoon van wie beide ouders in Nederland zijn geboren.
Eerstegeneratie-allochtoon		Iemand die in zijn thuisland gegronde vrees heeft voor vervolging en/of conflicten en/of algemeen geweld ontvluchten.
Tweedegeneratie-allochtoon		Iemand die de bescherming van een ander land inroept. (Hij/zij vraagt dan in dat land asiel aan).

Verwerkingsopdrachten

Kies een van de volgende verwerkingsopdrachten. Je krijgt 40 minuten voor deze opdracht.

Keuzeopdracht 1

Breng met Pixton (<https://www.pixton.com/nl/>) de reis van een migrant in beeld. Kies zelf wat voor soort migrant (land, reden) je in beeld brengt. Gebruik stappenplan Pixton in bijlage 1.

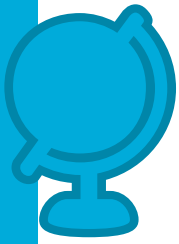
Tip: Een Engelse site waarbij je je eigen vluchtelingenroute in beeld kan brengen is <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32057601>. Deze informatie kan je helpen bij de opdracht. Een Nederlandse site waarbij je hetzelfde kunt doen <http://vluchtelingen.eo.nl>.

Keuzeopdracht 2

Maak een infographic met behulp van <http://www.easel.ly> over de migrantenstroom naar Nederland. Kies zelf een periode. Gebruik data van CBS. Gebruik het stappenplan van easel.ly in bijlage 2 en van StatLine eerder in deze les.

Keuzeopdracht 3

Maak een mindmap over het woord 'migratie'. Probeer daarin zoveel mogelijk redenen te verwerken waarom mensen migreren. Gebruik de website: <https://coggle.it>. Gebruik het stappenplan van coggle.it in bijlage 3.

Terugblik

Dit waren de leerdoelen van deze les. Zet een vinkje achter de doelen als je vindt dat je hier meer over geleerd hebt.

Ik kan	✓
- redenen voor migratie noemen.	
- uitleggen wat push- en pullfactoren zijn.	
- kerncijfers over de bevolking opzoeken in StatLine.	
- uitleggen wanneer je iemand allochtoon of autochtoon noemt.	
- voorbeelden geven van migranten in Nederland tot wel vijf eeuwen geleden.	
- kritisch naar grafieken kijken en ben me bewust dat cijfers en grafieken soms verkeerd worden gebruikt.	
- enkele begrippen noemen die te maken hebben met migratie.	
- dat wat ik net geleerd hebt gebruiken in een verwerkingsopdracht.	

Bijlage 1

Stappenplan Pixton

Met Pixton kan je digitaal een strip maken.

Ga naar <https://pixton.com/nl>.

Kies bij plezier voor 'Nu zoeken' en meld je aan.

Geef je schermnaam, wachtwoord en e-mailadres in. Klik dan op 'Ik accepteer'.

Klik op 'Creëer een strip'.

Kies dan voor 'De klassieker'. Kies een strip van 1 rij met 4 prentjes en klik dan op selecteren.

Klik het eerste prentje/kadertje aan.

Begin met een achtergrond in te voegen.

Kies voor de tweede achtergrond => classroom.

Voeg dan een figuurtje in.

Kies voor het eerste figuur uit de lijst.

Voeg een tekstballon in.

Klik op je tekstballon en dan kan je onderaan het formaat aanpassen.

Dubbelklik op je tekstballon om je tekst in te voegen. Geef je tekst in. Klik op het tweede kadertje en verwijder de kader (hiermee wordt de opmaak bedoeld).

Klik op oké.

Kies je achtergrondkleur.

Geef je stripverhaal een naam, door op titel te klikken.

Klik op Opslaan en doorgaan om je stripverhaal op te slaan.

Om je stripverhaal later terug te vinden log je jezelf in, klik dan op 'Ik' en dan 'Mijn strips'.

Bijlage 2

Stappenplan easel.y

<http://www.easel.ly>

Log in en kies uit een van de 16 gratis designs.

Je kunt zelf ook een design maken.

Je kunt in het scherm alles slepen, veranderen en je kunt een raster aanzetten om alles in verhouding te houden. De omgeving lijkt enigszins op het programma Prezi.

Kies uit de diverse achtergronden, iconen, of voeg tekst toe in het lettertype van je huisstijl.

Er is geen aparte editor voor diagrammen.

Je kunt je infographic downloaden als JPG en delen met behulp van een URL. Je moet hiervoor wel eerst de 'edit' omgeving verlaten en teruggaan naar het hoofdscherm.

Bijlage 3

Stappenplan Coggle.it

Surf naar <https://coggle.it/>

Log in

Klik op de groene knop 'Create'.

Klik in het volgende venster op de tekst 'New Coggle'.

Vervang dat door het centrale woord van de mindmap en druk op 'Enter'.

Het centrale woord wordt meteen de titel van je mindmap.

Ga met je muiswijzer naar het centrale woord en er verschijnt links en rechts een plusteken.

Wil je een nieuwe hoofdtak plaatsen klik dan op één van beide plustekens en voer in het invoerveld een woord of korte zin in. Sluit af met 'Enter'.

Wil je een hoofdtak voorzien van een zijtak, ga dan met je muiswijzer naar het woord waarmee de hoofdtak begint, klik op het plusteken dat verschijnt, voer een woord in en druk 'Enter' om het te plaatsen.

Geef een linker muisklik op de lijn waarvan je de kleur wil veranderen. Kies de gewenste kleur uit het rad.

Ga met de muiswijzer naar de lijn waarvan je de vorm wil veranderen. Versleep de lijn met ingedrukte linkermuisknop.

De mindmap wordt automatisch opgeslagen. Om terug te keren naar het overzichtsscherm, klik je links bovenaan op het logo van Coggle.

